

Když Pán vysvobozuje

Bůh na syny Izraele pohleděl, Bůh se k nim přiznal. (Ex 2:25)

1. čtení: Marek 4:26-32

Hlavní čtení: Exodus 1-2

Milí bratři, milé sestry,

kdo z nás si v životě neposteskl na Boží přístup k nám? Každého z nás určitě někdy napadlo, že Hospodin by mohl reagovat rychleji na naše modlitby. Že by mohl brát vážněji naše prosby. Vysmíváme se spolu s prorokem Eliášem uctívačům Baala, kteří na hoře Karmel tancují kolem oltáře, zatímco jejich „bůh“ si od nich nechce vzít připravené oběti:

- *Volejte co nejhlasitěji, vždyť je to bůh! Třeba je zamýšlen nebo má nucení anebo odcestoval. Snad spí, ať se probudí!* (1Kr 18:27)

Vtipné... A přitom někdy máme dojem, že oběti našich rtů, naše modlitby si Hospodin také nechce vzít. Jako kdyby spal, nebo co. Jako kdyby mu bylo jedno, co prožíváme, s čím zápasíme. Jako kdyby si odskočil na jednání s jinými Galaxiemi a na naši Sluneční soustavu, na naši krásnou Zemi, na nás, mravenečky, kteří na ní žijí, zapomněl. Proto nám slova některých žalmistů mluví přímo ze srdce:

- *Hospodine, proč jen stojíš v dáli, v dobách soužení se skrýváš?* (Ž 10:1)
- *² Dlouho ještě, Hospodine, na mě ani nevzpomeň? Dlouho ještě chceš mi svou tvář skrývat? ³ Dlouho ještě musím sám u sebe hledat rady, strastmi se den ze dne v srdci soužit? Dlouho ještě se bude můj nepřítel proti mně vyvyšovat?* (Ž 13:2-3)

Izraelci procházeli těžkými časy. V Egyptě, kam se díky praotci Josefovi nastěhovala celá Jákobova rodina a kde už několik staletí spokojeně žili bok po boku s Egypťany, se změnila atmosféra. Faraó, který nastoupil na trůn, neznal Josefa. Přesně řečeno: Neznal se k němu. Nechtěl se k němu znát. Nechtěl brát v potaz jeho dávné zásluhy. A nechtěl ve své zemi nadále trpět jeho potomky a jeho příbuzné. On se totiž začal těch Hebrejů obávat. Viděl v nich hrozbu pro svou říši. Nevěřil jim. Neměl důvěru v jejich loajalitu. Podezřívá je, že při první příležitosti bodnou Egypťanům kudlu do zad.

- *⁹ Ten řekl svému lidu: "Hle, izraelský lid je početnější a zdatnější než my. ¹⁰ Musíme s ním nakládat moudře, aby se nerozmnožil. Kdyby došlo k válce, jistě by se připojil k těm, kdo nás nenávidí, bojoval by proti nám a odtáhl by ze země."*

Jen uvažte, kolik nenávisti mezi jednotlivci, skupinami lidí, rodinami, klany a celými národy přišlo na svět podobným způsobem. Tedy zcela neopodstatněně. Iracionálně. Ze strachu. Z nenávisti. Nevíme, zda byl faraó podezřívavý od narození, nebo tu svou podezřívavost spíš hrál na všechny kolem, protože ve skutečnosti Izraelce prostě jen nenáviděl a chtěl se jich zbavit za každou cenu. Anebo – což je snad ta nejhorší možnost, je zkrátka chtěl zotročit, podmanit si je, využít a zneužít jejich pracovní sílu. A toho nejlépe a nejrychleji dosáhne tím, že Egypťané začnou mít z Izraelců strach. Nepodložený strach. Strach vyvolaný z fámy: *Izraelci jsou silní. Je jich mnoho. Až si usmyslí, zničí nás.* Bratři a sestry, kolikrát v dějinách si právě Židé prošli takovým peklem na zemi? A vždycky to začalo strachem, podezřením, pomluvami a lží, neopodstatněnou nenávistí či touhou po jejich majetku. Pak přišlo na řadu oklešťování práv a svobod. A nakonec pogromy, vraždění, genocida. Ale samozřejmě: Židé nejsou zdaleka jediný národ, jediná skupina lidí, která takovým hrůzám byla vystavena.

Víte, co je na té řeči faraóna naprosto šílené? Že mluví o moudrosti. Podle něj je moudré zotročit Hebreje. Je moudré násilným, naprosto odporným způsobem umenšit jejich počty. Izraelci přece nejsou myši, které je třeba pochyťat! Izraelci nejsou komáři, které je potřeba vyhubit! Izraelci jsou lidé. Navíc: Je to lid Boží. A právě tím se faraó dostal na velmi tenký led, o čemž ovšem ještě nemá ani potuchy. Postavil se proti Božímu lidu. Proti lidu, za kterým stojí Hospodin.

A teď: Co bychom čekali? Že faraó za své bezbožné, nemorální a odsouzeníhodné výroky ihned zemře. Mrtvice. Infarkt. Nebo alespoň malomocenství mu mohlo vyrašit na čele a na rukách. Všichni, kteří ho slyšeli mluvit o „moudrosti“, by se vylekali. A okamžitě by z hlavy vypustili jakoukoli myšlenku na zotročení a likvidaci Božího lidu. Ale to se nestalo. Faraó začal realizovat svůj ďábelský plán. Izraelci jsou porobeni. Surově zotročeni.

- *¹¹ Ustanovili tedy nad ním dráby, aby jej ujařmovali robotou. Musel stavět faraónovi města pro sklady, Pitom a Raamses. ¹² Avšak jakkoli jej ujařmovali, množil se a rozmáhal dále, takže měli z Izraelců hrůzu. ¹³ Proto začali Egypťané Izraelce surově zotročovat. ¹⁴ Ztrpčovali jim život tvrdou otročinou při výrobě cihel a všelijakou prací na poli. Všechnu otročinu, kterou na ně uvalili, jim ještě ztěžovali surovostí.*

Kruté období pro Izraelský lid. Od této chvíle po celá desetiletí budou žít a umírat jako otroci. Jejich děti se budou rodit do egyptského otroctví. Naděje na záchranu, pokud ze začátku kolovala v žilách Hebrejů, postupně ztrácela na síle. Čekání na osvobození vystřídala dlouhá léta kolektivní deprese. Úpění a lkání, pláč a nářek. Jak se píše na konci 2. kapitoly knihy Exodus:

- ²³ *Po mnoha letech egyptský král zemřel, ale Izraelci vzdychali a úpěli v otročině dál. Jejich volání o pomoc vystupovalo z té otročiny k Bohu.* ²⁴ *Bůh vyslyšel jejich sténání, Bůh se rozpomněl na svou smlouvu s Abrahamem, Izákem a Jákobem,* ²⁵ *Bůh na syny Izraele pohleděl, Bůh se k nim přiznal.* (Ex 2:23-25)

Ano! Bůh slyší jejich sténání. Nikdy jejich nářkům nepřestal naslouchat. Volání těch ponížených, do prachu zadupaných otroků stoupá k Hospodinu. Hospodin na ně hledí. Vidí jejich bolest. Vidí jejich rány na těle. Vidí jejich šrámy na duši. Vidí jejich tichou rezignaci. Slyší jejich tesklivé písně. A nakonec se k nim přizná. Vysvobodí je z toho útlaku. Vlastně už s tím vysvobozováním dávno začal! Jen Izraelci o tom nevědí. Pro slzy v očích nevidí stopy Boží záchrany.

1. A právě o těch nepostřehnutelných stopách Boží spásy bych dnes chtěl mluvit, bratři a sestry. Když Bůh vysvobozuje, začíná to nepatrně. Skrytě. Skoro až neviditelně. Přesně jako semínko hořčice, ke kterému Ježíš připodobňuje Boží království. Záchrana Izraelského lidu začíná při narození Mojžíše. Ve chvíli, kdy žena **Jokebed** se svým mužem Amrámem z domu Lévi čekala dítě. (Nu 26:59) V okamžiku, kdy toho tříměsíčního plačícího chlapečka ve strachu umístila do rákosí na břehu Nilu. To je Boží způsob jednání s námi lidmi. Veliký, mocný a silný Bůh nepotřebuje veliké, mocné a silné jedince, aby vykonal veliké a mocné divy. Však jsme o tom obsírně mluvili o Vánocích: Děťátko Mojžíš, chlapec David, Ježíš narozený v městečku Betlémě, rybáři Petr, Ondřej, Jakub a Jan. Boží záchrana je zpočátku ukrytá dokonce i před zraky lidí, kteří ji úpěnlivě vyhlížejí.

2. Dále, a to s tím souvisí: Boží záchrana se hlásí o slovo často velice pomalu. Trvá to dlouho. Z našeho pohledu přichází Boží spása, jeho pomoc a zastání téměř vždycky pozdě. To však není fér: Říkat, že Bůh přichází pozdě. On totiž vždycky přichází včas. Když začne jednat, jedná vždycky v pravou chvíli. Že se však jeho záchrana ohlašuje jen velice pomalu, to je pravda. Že se jeho spása rozjíždí jako stará parní lokomotiva, to sedí. Že se táhne jak šnek po zahradě, to je trefný přírůbek. Izraelci jsou zotročeni. Ale Mojžíš, skrze kterého jednou Hospodin daruje svému lidu svobodu, roste a stárne. Ve 40 letech zabije egyptského vojáka a uprchne z Egypta před hněvem faraona. (Ex 2:11-22; Sk 7:23) Dalších 40 let žije kdesi v pustině se svou ženou Sipurou, tchánem Jitrem a syny Geršómem a Eliezerem. (Ex 3-4; Sk 7:30) Pase ovečky, dokud si s ním Hospodin nepromluví na hoře Sínaj z hořícího keře. Tedy: Celých 80 let se zdánlivě nic neděje! A přesto se Boží záchrana už tvoří. Nabývá stále konkrétnějších obrysů. Jen to nikdo z těch zotročených Izraelců ještě neví! Ani Mojžíš sám! Někdy se říká, že všechno, co je v tomto světě cenné a hodnotné, vyžaduje čas. O Božím vysvobození to zřejmě platí také.

3. Za třetí: Když Bůh vysvobozuje, pak často navzdory různým překážkám. Protože na překážky jeho záchrana naráží na každém kroku. V případě faraona: Ještě tvrdší útlak Izraelců. Nejdřív robota, pak těžká robota, pak oslabení národa pomocí metod, za které by se ani Hitler nemusel stydět. Tedy likvidace synů, kteří by jednou teoreticky mohli pozvednout zbraň proti Egyptanům. Jistě, i to se stává. S Bohem přece nejdeme po přímých cestičkách rovnou do jeho království. Na té cestě na nás čekají mnohá zákoutí, slepé uličky, překážky, výmoly a jámy. Cesta do Božího království vypadá jako cesta z Javorníka do Velké nad Veličkou. Klikatá, plná výmolů a děr. Ale zatím jsme tam nakonec vždycky dojeli, no ne? Hospodina žádná překážka nemůže zastavit nebo odradit od jeho záměru: Vykoupit svůj lid z otroctví, z bídy hříchu, ze smrti. To nám v Ježíši Kristu dosvědčil. A o to se vždycky můžeme opřít.

4. A nakonec: Když Bůh vysvobozuje, často používá zvláštní postupy a způsoby. Jen si vezměte ty porodní báby, **Šifru** a **Púu**. Ony lhaly faraonovi do očí, aby ochránily židovské děti. Lžou, jako když tiskne! Lžou, protože se bojí víc Hospodina než faraona. Lžou, protože chtějí ochránit životy nevinných dětí, také jejich matky od celoživotního trápení, i jejich otce od totálního zoufalství. Nebo se zaměřte na tu statečnou maminku malého chlapečka, **Jokebed**, která se nehodlala smířit s tím, že by její syn měl být hned po narození utopen v Nilu. Nebo na odvážnou sestru toho chlapečka, Mirjam, budoucí prorokyni, která odvážně lhala (cigánila) faraonově dceři. Řekla, že zná jistou kojnu pro malého chlapce. Přitom zapřela, že jde o jejich matku. Dříve než Bůh vyzbrojil muže Mojžíše k nesnadnému úkolu, vyzbrojil některé ženy, aby Boží záchranu nastartovaly. Mojžíš dojel do cíle. Ale tyto ženy vyjízděly ze startu.

Když bylo třeba, Bůh ochránil svůj lid skrze lži statečných žen. A co víc? I skrze váhání dcery úhlavního nepřítele! Skrze váhání dcery faraona, který z celého srdce touží zotročit Hebreje. Ona váhá, když vidí toho plačícího chlapečka. Váhá ho utopit. Bojuje sama se sebou. Možná šlo o soucit s tím nebožátkem. Nebo o výraz princeznina rozmaru. Ať už tomu bylo jakkoli, ona ušetřila toho chlapce. Sama přestoupila příkaz svého otce, nejmocnějšího člověka v Egyptě, což jejímu domu za mnoho let přinese záhubu. *To si děláš srandu*, vyjádřil by se zřejmě farao, nebo možná ještě mnohem ostřeji, kdyby mu někdo řekl, že budoucí zachránce Hebrejů žije kvůli tomu, že to jeho vlastní dcera neposlechla výslovný příkaz. Jistě, Boží cesty jsou naprosto nevyzpytatelné. Hospodin učiní cokoli, aby dosáhl svého. Hospodin učiní cokoli, aby vysvobodil svůj lid z područí smrti, což se v plnosti projevilo v okamžiku Kristova ukřižování. Možná to dnes nejsme schopni vidět jasně. Možná jeho záchranu, jeho pomoc vyhlížíme léta letoucí a stále to vypadá, že se neděje vůbec nic. Ale to neznamená, že Bůh nepracuje. A tak, slovy proroka Izajáše:

- ²⁷ *Proč říkáš, Jákože, proč, Izraeli, mluvíš takto: "Má cesta je Hospodinu skryta, můj Bůh přehlídí mé právo"?* ²⁸ *Cožpak nevíš? Cožpak jsi neslyšel? Hospodin, Bůh věčný, stvořitel končin země, není zemdlený, není znavený, jeho rozumnost vystihnout nelze. (Iz 40:27-28)*